

Konkurs a výkon rozhodnutí

Nestal-li se dražitel, který při výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí povinného zaplatil nejvyšší podání, vlastníkem dražených nemovitostí vzhledem k prohlášení konkursu na majetek povinného, nemůže se správce konkursní podstaty povinného vůči oprávněnému úspěšně domoci zaplacení toho, co z částky získané úhradou nejvyššího podání poukázal soud výkonu rozhodnutí oprávněnému po prohlášení konkursu na majetek povinného; skutečnost, že dražené nemovitosti byly zpeněženy mimo konkursní podstatu povinného v době, kdy trvaly účinky rozhodnutí, jímž soud vyhověl vylučovací žalobě dražitele, nemá na tento závěr žádný vliv.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 998/2010, ze dne 25.4.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně JUDr. J. Š., jako správkyně konkursní podstaty úpadce M. M., zastoupené Mgr. J.V., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému R. J. a. s., se sídlem ve V., zastoupenému JUDr. Ing R.K., advokátem, se sídlem v B. n.L., o zaplacení částky 1,220.710,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu ve Zlíně pod sp. zn. 10 C 107/2004, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně, ze dne 5. listopadu 2009, č. j. 60 Co 168/2008-200, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně ze dne 5. listopadu 2009, č. j. 60 Co 168/2008-200, se zrušuje v měnícím výroku o věci samé a ve zrušujícím výroku o nákladech řízení. Dále se ve výroku o soudním poplatku a o nákladech řízení zrušuje rozsudek Okresního soudu ve Zlíně ze dne 26. ledna 2010, č. j. 10 C 107/2004-246. Věc se vrací ve zrušeném rozsahu odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 6. prosince 2007, č. j. 10 C 107/2004-171, zamítl Okresní soud ve Zlíně žalobu, kterou se žalobkyně (správkyně konkursní podstaty úpadce M. M.) domáhala po žalovaném (R.J. a. s. - dále též jen „společnost R“) zaplacení částky 1.220.710,- Kč s 2 % úrokem z prodlení od 19. července 2002 do zaplacení (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1/ Rozsudkem ze dne 23. června 2000, č. j. 50 Cm 141/2000-21, který nabyl právní moci 1. srpna 2000, uložil Krajský obchodní soud v Praze žalovanému M. M. (dále též jen „M. M.“) zaplatit žalobci (společnosti R) do tří dnů od právní moci rozhodnutí 39.888,- USD s 6 % úrokem za dobu od 11. září 1999, směnečnou odměnu ve výši 132,96 USD a náklady řízení ve výši 85.776,- Kč.

2/ Usnesením ze dne 2. dubna 2001, č. j. 35 E 1137/2000-17, které nabylo právní moci 26. července 2001, nařídil Obvodní soud pro Prahu 4 (dále jen „exekuční soud“) k uspokojení pohledávky oprávněné společností R z rozsudku ad 1/ a k uspokojení pohledávky oprávněné A. J. W. (dále jen „A. J. W.“) z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 19. dubna 2000, sp. zn. 7 C 22/2000 výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí povinných (M. M. a jeho manželky M. M.), a to domu s pozemkem parc. č. 568/49 a pozemku parc. č. 568/15, zapsaných na listu vlastnictví číslo 952 pro katastrální území Š. (dále též jen „předmětné nemovitosti“).

3/ Usnesením ze dne 15. ledna 2002, č. j. 35 E 1137/2000-69, vydal exekuční soud dražební vyhlášku, kterou stanovil termín dražebního jednání na 17. dubna 2002.

4/ Dražba předmětných nemovitostí se konala 17. dubna 2002 a příklep na nejvyšší podání

(4.470.000,- Kč) byl udělen vydražiteli P. A. (dále též jen „P. A.“). Exekuční soud určil vydražiteli lhůtu k zaplacení nejvyššího podání do 1 měsíce ode dne právní moci usnesení o příklepu, s tím, že do nejvyššího podání se započítává vydražitelem složená dražební jistota ve výši 1.500.000,- Kč.

5/ Usnesení o udělení příklepu P. A. exekuční soud vyhotovil a vypravil k odeslání 26. dubna 2002.

6/ Usnesením ze dne 9. května 2002, č. j. 60 K 13/2001-99, ve spojení s usnesením ze dne 15. května 2002, č. j. 60 K 13/2001-106, prohlásil Městský soud v Praze konkurs na majetek dlužníka M. M. a správkyní jeho konkursní podstaty ustavil žalobkyni.

7/ Exekuční soud udělil 24. května 2002 své soudní kanceláři pokyn k opětovnému zaslání usnesení o příklepu povinné M. M.

8/ Dne 12. června 2002 vydal exekuční soud pokyn k vyznačení doložky právní moci na usnesení o příklepu.

9/ Usnesením ze dne 1. července 2002 rozvrhl exekuční soud rozdělovanou podstatu ve výši 3.760.000,- Kč tak, že byla uspokojena pohledávka společnosti R ve výši 1.220.710,- Kč a pohledávka A. J. W. ve výši 2.539.130,- Kč.

10/ Dne 22. července 2002 dal exekuční soud pokyn účtárně soudu, aby částku 1.220.710,- Kč vyplatila oprávněné společnosti R.

11/ Rozsudkem ze dne 29. května 2003, č. j. 58 Cm 170/2002-47, ve znění opravného usnesení ze dne 5. prosince 2003, č. j. 58 CmI 170/2002-72, zamítl Městský soud v Praze žalobu, kterou se P. A. domáhal vůči správkyni konkursní podstaty úpadce M. M. vyloučení předmětných nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce M. M.

12/ Rozsudkem ze dne 31. května 2007, č. j. 13 Cmo 293/2006-151, který nabyl právní moci 30. července 2007, potvrdil Vrchní soud v Praze rozsudek Městského soudu v Praze označený ad 11/. Odvolací soud tak rozhodl poté, co jeho předchozí (měnící) rozsudek ze dne 8. ledna 2004, č. j. 13 Cmo 316/2003-78, zrušil k dovolání správkyně konkursní podstaty úpadce M. M. Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 31. května 2006, č. j. 29 Odo 332/2004-110 (jde o rozsudek uveřejněný posléze pod číslem 54/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 54/2007, který je /stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže/ veřejnosti dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Na tomto základě soud prvního stupně (vycházející z obsahu odůvodnění R 54/2007) dospěl k závěru, že usnesení o udělení příklepu nemohlo (v důsledku účinků prohlášení konkursu na majetek M. M., plynoucích z ustanovení § 14 odst. 1 písm. e/ zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání - dále též jen „ZKV“) nabýt právní moci. P. A. se tak nestal vydražitelem a tudíž ani vlastníkem sporných nemovitostí.

Nemělo dojít ani k doplacení nejvyššího podání a k vydání rozvrhového usnesení. Předmětné nemovitosti tak zůstaly ve spoluvlastnictví povinných a správně tak náleží do konkursní podstaty úpadce M. M.

Patří-li ovšem do konkursní podstaty úpadce M. M. předmětné nemovitosti, pak tam nemůže současně náležet rozdělený výtěžek z jejich prodeje ve výkonu rozhodnutí. Žalobkyně proto není k podání žaloby v této věci aktivně legitimována, uzavřel soud.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Brně - pobočka ve Zlíně rozsudkem ze dne 5. listopadu 2009, č. j. 60 Co 168/2008-200, změnil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o věci samé tak, že žalovanému uložil zaplatit žalobkyni do tří dnů od právní moci rozsudku částku 1.220.710,- Kč (první výrok); v rozsahu týkajícím se požadovaného úroku z prodlení a v závislém výroku o nákladech řízení pak rozsudek soudu prvního stupně zrušil a potud vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (druhý výrok).

Odvolací soud uvedl, že soud prvního stupně učinil z provedeného dokazování správná skutková zjištění (na něž odvolací soud pro stručnost odkazuje), z těchto zjištění však nevyvodil odpovídající

právní závěry.

Odvolací soud - cituje ustanovení § 14 odst. 1 písm. c/ a e/ ZKV - dovodil (vycházejí z R 54/2007), že úkonem, kterým se v rozporu s ustanovením § 14 odst. 1 písm. e/ ZKV provádí výkon rozhodnutí, je po prohlášení konkursu na majetek povinného i pokyn soudu výkonu rozhodnutí k tomu, aby usnesení o udělení příklepu, vydané podle § 336j zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), před prohlášením konkursu, bylo doručeno osobám uvedeným v § 336k odst. 1 o. s. ř.

Jestliže soud výkonu rozhodnutí doručoval usnesení o udělení příklepu osobám uvedeným v § 336k odst. 1 o. s. ř. až po prohlášení konkursu na majetek povinného, nebylo takové doručení účinné.

Je-li konkurs na majetek povinného prohlášen po doručení usnesení o příklepu vydaného podle § 336j o. s. ř., avšak před jeho právní mocí, nenabývá usnesení o příklepu právní moci.

Skutečnost, že výkon rozhodnutí (exekuci) podle § 14 odst. 1 písm. e/ ZKV nelze provést, má za následek, že majetek postižený nařízeným výkonem rozhodnutí (exekucí) není možno použít k uspokojení oprávněného v exekučním řízení a současně, že takový majetek, jako součást konkursní podstaty, může být zpeněžen a použit jen k uspokojení nároků konkursních věřitelů a jiných nároků v rámci konkursního řízení.

Po prohlášení konkursu (pokračoval odvolací soud) se práva úpadcových věřitelů uspokojují zásadně jen v konkursním režimu a k jejich uspokojení musí být použit veškerý majetek patřící do konkursní podstaty, tedy včetně toho, jenž byl postižen nařízeným výkonem rozhodnutí (exekucí). Kdyby přesto byl výkon rozhodnutí proveden, dojde na straně příjemce plnění (oprávněného) k bezdůvodnému obohacení, jež by byl povinen vrátit podle zásad tohoto institutu (§ 451 a násl. zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku - dále též jen „obč. zák.“), a to nezávisle na tom, že plnění získal na základě rozvrhového usnesení exekučního soudu (za situace, že toto usnesení bylo vydáno v rozporu s ustanovením § 337 odst. 1 o. s. ř., tedy „při nesplnění podmínky nabytí právní moci usnesení o příklepu“).

Nemožnost provést vlastní výkon rozhodnutí (exekuci) postihující majetek patřící do konkursní podstaty, je podle odvolacího soudu nezbytnou podmínkou k tomu, aby konkurs mohl být vůbec proveden. Kdyby bylo i po prohlášení konkursu možné, aby se jednotliví věřitelé nezávisle na sobě separátně uspokojovali prostřednictvím exekuce na majetek podstaty, rozplynula by se po čase celá konkursní podstata a na poměrné uspokojení jednotlivých věřitelů by nic nezbylo. Jestliže po prohlášení konkursu byla peněžitá částka podle rozvrhového usnesení přesto nedopatřením vyplacena oprávněnému, musí být ušlé plnění vydáno do konkursní podstaty.

Za situace, kdy v rámci výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí vedeného u exekučního soudu pod sp. zn. 35 E 1137/2000 proti povinnému M. M. bylo nesprávným úředním postupem v rozporu s § 14 odst. 1 písm. e/ ZKV vyplaceno exekučním soudem (na základě poukazu z 22. července 2002) žalovanému jako jednomu z oprávněných 1.220.710,- Kč poté, co byl 9. května 2002 prohlášen konkurs na majetek M. M., uplatňuje žalobkyně (jako správkyně konkursní podstaty úpadce M. M.) zaplacení částky 1.220.710,- Kč po žalovaném důvodně, uzavřel odvolací soud.

K námitce žalovaného, že jeho pohledávka byla zajištěna soudcovským zástavním právem na předmětných nemovitostech dlouho před prohlášením konkursu, takže má právo na oddělené uspokojení své pohledávky, odvolací soud poznamenal, že soudcovské zástavní právo pohledávku pouze zajišťuje. Právo na oddělené uspokojení takto zajištěné pohledávky však žalovaný může po prohlášení konkursu realizovat výlučně v režimu podle zákona o konkursu a vyrovnání, nikoli postupem dle § 335 a násl. o. s. ř.

Odvolací soud závěrem dodal, že soud prvního stupně nepostupoval důsledně podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. ohledně tvrzení žalobkyně (obsaženého v odvolání), podle kterého předmětné nemovitosti nemohly být znovu pojaty do konkursní podstaty, neboť v mezidobí došlo k jejich dalšímu prodeji a nový nabyvatel je ve smyslu § 243d odst. 2 o. s. ř. chráněn. Tyto skutečnosti však odvolací soud neměl - s ohledem na výše vyložené důvody - pro rozhodnutí věci za významné.

Rozsudkem ze dne 26. ledna 2010, č. j. 10 C 107/2004-246, který nabyl právní moci 17. března 2010, rozhodl Okresní soud ve Zlíně o žalobě v rozsahu jejího příslušenství (úroků z prodlení), tak, že řízení zčásti zastavil, zčásti žalobě vyhověl a zčásti ji zamítl (body I. až III. výroku) a rozhodl o soudním poplatku a o nákladech řízení (body IV. a V. výroku)

Proti prvnímu výroku rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, namítaje, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tedy že je dán dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel uvádí, že nesprávné právní posouzení věci je takové intenzity, že tím bylo zasaženo do jeho základního práva garantovaného článkem 11 odst. 1 Listiny základní práv a svobod. Odvolacímu soudu pak konkrétně vytýká, že pochybil, jestliže se odchýlil od závěrů obsažených v R 54/2007.

K tomu cituje z R 54/2007 stejně pasáže jako ty, z nichž vyšel odvolací soud a dovozuje, že z těchto závěrů jednoznačně vyplývá, že nemovitosti úpadce M. M. nebyly zpeněženy v rámci řízení o výkon rozhodnutí a P. A. se tudíž nestal jejich vlastníkem. Pouze tyto dva právní závěry byly podle dovolatele podstatné při rozhodování ve věci samé. Podstatné naopak není, zda P. A. s předmětnými nemovitostmi dále disponoval a zda nemovitosti v důsledku takové dispozice (ne)náleží do konkursní podstaty.

P. A. nenabyl předmětné nemovitosti do svého vlastnictví. Nepatří-li předmětné nemovitosti do soupisu konkursní podstaty proto, že P. A. s nimi dále disponoval a je tudíž nezbytné chránit dobrou víru dalšího nabyvatele, pak měla žalobkyně postupovat vůči P. A. analogicky dle závěrů vyjádřených v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 394/2002 (jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. července 2004, uveřejněný pod číslem 81/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Měla po něm tedy požadovat náhradní peněžité plnění odpovídající svou hodnotou hodnotě sporných nemovitostí; nestalo-li se tak, nelze následky nečinnosti přenášet na dovolatele.

K charakteru zbytku rozdělované podstaty, jenž mu byl vyplacen v řízení o výkon rozhodnutí, dovolatel s poukazem na R 54/2007 uvedl, že nenabylo-li usnesení o příklepu právní moci a nestal-li se P. A. vlastníkem předmětných nemovitostí, pak doplacení ceny dosažené vydražením je plněním bez právního důvodu. Vydal-li exekuční soud i tak rozvrhové usnesení, pak pochybil, čímž způsobil škodu P. A. Nešlo o rozdělení výtěžku dražby, nýbrž bezdůvodného obohacení, takže na věc nejsou použitelné závěry obsažené „v rozhodnutí sp. zn. 20 Co 471/2004“ (tím je zjevně míněno usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. prosince 2004, sp. zn. 20 Co 471/2004, uveřejněné pod číslem 86/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 86/2005“), jelikož „nemovitost“ nebyla prodána pravomocným usnesením o příklepu.

Žalobkyni tudíž nenáleží právo na vydání zbytku rozdělované podstaty.

Dovolatel dále uvádí, že při naplnění principu legitimního očekávání a postupu secundum legem, nebyla-li „nemovitost“ zatížena v době, kdy s ní P. A. dále disponoval, měl by být její nabyvatel chráněn. Z titulu dobré víry založené pravomocným usnesením o rozvrhu podstaty v rámci výkonu rozhodnutí náleží ochrana nabytého majetku v pozici oprávněné osoby v exekučním řízení; potud dovolatel odkázal např. na nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 150/01 (jde o nálezy uveřejněné pod

číslem 117/2003 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Zcela jiné (míni dovolatel) je postavení P. A., jemuž v okamžiku dispozice s nemovitostí nemůže svědčit dobrá víra vzhledem k procesním prostředkům ochrany, konkrétně ex lege založené přípustnosti dovolání ve sporu o vyloučení nemovitosti ze soupisu konkursní podstaty, kterou protistrana ostatně úspěšně využila. Podle dovolatele rovněž nelze aprobovat „evidentně nesprávný postup“ správkyně konkursní podstaty k jeho tíži, když neuplatnila nárok na náhradní plnění vůči P. A. Primární pochybení je nutno spatřovat v postupu exekučního soudu, který při rozhodování nezohlednil, že na majetek povinného M. M. byl prohlášen konkurs, a vzdor tomu doručoval usnesení o příklepu a následně rozdělil výtěžek z prodeje předmětných nemovitostí.

Plnění, jež obdržel v rámci řízení o výkon rozhodnutí na základě pravomocného rozvrhového usnesení, lze podle dovolatele považovat za existující majetek ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1 Úmluvy o ochraně lidských práva základních svobod, jehož vydání požaduje žalobkyně.

R 54/2007 pak u dovolatele vyvolalo právní jistotu (chráněnou článkem 1 odst. 1 Ústavy České republiky), že v této věci nejsou uplatnitelné závěry obsažené v R 86/2005, s nimiž se Nejvyšší soud obecně ztotožňuje.

Podle dovolatele je též vyloučeno, aby žalobkyně se žalobou uspěla, jestliže bylo pravomocně rozhodnuto, že předmětné nemovitosti náleží do konkursní podstaty úpadce M. M. Z jednoho a téhož plnění nemůže žalobkyně požadovat dvojí plnění.

Dovolání v této věci je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 6 ZKV, majetek podléhající konkursu tvoří konkursní podstatu (dále jen „podstata“) [odstavec 1]. Konkurs se týká majetku, který patřil dlužníkovi v den prohlášení konkursu a kterého nabyl za konkursu; tímto majetkem se rozumí také mzda nebo jiné podobné příjmy. Do podstaty nenáleží majetek, jehož se nemůže týkat výkon rozhodnutí; majetek sloužící podnikatelské činnosti z podstaty vyloučen není (odstavec 2). Za podmínek stanovených tímto zákonem patří do podstaty také majetek jiných osob, zejména těch, které jej nabyly na základě neúčinných právních úkonů dlužníka (odstavec 2).

Dle ustanovení § 14 odst. 1 ZKV má prohlášení konkursu (mimo jiné) tyto účinky:

a/ oprávnění nakládat s majetkem podstaty přechází na správce. Právní úkony úpadce, týkající se tohoto majetku, jsou vůči konkursním věřitelům neúčinné. Osoba, která uzavřela s úpadcem smlouvu, může od ní odstoupit, ledaže v době jejího uzavření věděla o prohlášení konkursu;

(...)

c/ řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, jejichž účastníkem je úpadce, se přerušují, ledaže jde o trestní řízení (v němž však nelze rozhodnout o náhradě škody), o řízení o výživném nezletilých dětí, o řízení o výkon

rozhodnutí; s výjimkou řízení o pohledávkách, které je třeba přihlásit v konkursu (§ 20), lze v řízení pokračovat na návrh správce, popřípadě ostatních účastníků řízení a správce se stává účastníkem řízení místo úpadce,

(...)

e/ nelze provést výkon rozhodnutí (exekuci) postihující majetek patřící do podstaty a k tomuto majetku nelze ani nabýt právo na oddělené uspokojení (§ 28).

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání již v době prohlášení konkursu na majetek dlužníka M. M. (9. května 2002) a později nedoznala změn.

Podle ustanovení § 336j o. s. ř., příklep lze udělit tomu, kdo učinil nejvyšší podání a u něhož jsou splněny další podmínky stanovené zákonem. Učinilo-li více dražitelů stejné nejvyšší podání, udělí soud příklep nejprve tomu, komu svědčí předkupní právo, a poté, nedohodnou-li se jinak dražitelé, kteří učinili stejné nejvyšší podání, dražiteli, který byl určen losem (odstavec 1). V usnesení o příklepu soud stanoví lhůtu k zaplacení nejvyššího podání, která počíná dnem právní moci příklepu a nesmí být delší než dva měsíce. Na nejvyšší podání se započte vydražitelem složená jistota (odstavec 4).

Jak dále určuje ustanovení § 336k o. s. ř., usnesení o příklepu soud doručí oprávněnému, tomu, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, povinnému, vydražiteli a dražitelům, kteří proti udělení příklepu vnesli námitky (odstavec 1). Proti usnesení o udělení příklepu mohou podat odvolání jen osoby uvedené v odstavci 1. Do 15 dnů ode dne dražebního jednání mohou podat odvolání též osoby uvedené v § 336c odst. 1 písm. a/ o. s. ř., kterým nebyla doručena dražební vyhláška, jestliže se z tohoto důvodu nezúčastnili dražebního jednání (odstavec 2).

Z ustanovení § 336l o. s. ř. pak plyne, že vydražitel je oprávněn převzít vydraženou nemovitost s příslušenstvím dnem následujícím po vydání usnesení o příklepu; o tom je vydražitel povinen vyrozumět soud (odstavec 1). Vydražitel se stává vlastníkem vydražené nemovitosti s příslušenstvím, nabylo-li usnesení o příklepu právní moci a zaplatil-li nejvyšší podání, a to ke dni vydání usnesení o příklepu (odstavec 3). Vydražitel, který se nestal vlastníkem vydražené nemovitosti, je povinen vrátit ji povinnému, vydat mu užitky a nahradit škodu, kterou mu způsobil při hospodaření s nemovitostí a jejím příslušenstvím (odstavec 4).

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení občanského soudního řádu v době udělení příklepu na nejvyšší podání (17. dubna 2002), vycházejícího z usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí vydaného po 1. lednu 2001, v době úhrady nejvyššího podání (12. června 2002), i v době, kdy exekuční soud vyplatil žalovanou částku dovolateli (22. července 2002).

S dovolatelem lze souhlasit v tom, že spor má původ v pochybení exekučního soudu, jenž v rozporu se zákazem formulovaným v ustanovení § 14 odst. 1 písm. e/ ZKV pokračoval v doručování usnesení o příklepu i po prohlášení konkursu na majetek povinného M. M. (po 9. květnu 2002).

To, že šlo o úkon, kterým se v rozporu s ustanovením § 14 odst. 1 písm. e/ ZKV provádí výkon rozhodnutí po prohlášení konkursu na majetek povinného, potvrdil Nejvyšší soud v R 54/2007 (v němž potud navázal na judikatorní závěry obsažené již v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. dubna 2004, sp. zn. 20 Cdo 2372/2003). Jak přitom plyne z výše řečeného, R 54/2007 se týkalo přímo věci téhož povinného (úpadce), když šlo o závěry zformulované v řízení o vylučovací žalobě, kterou ohledně předmětných nemovitostí podal P. A. proti správce konkursní podstaty úpadce M. M.

Přitom by nemělo být přehlédnuto, že Nejvyšší soud v R 54/2007 také vysvětlil, že kdyby usnesení o příklepu vydané podle § 336j o. s. ř. bylo sice doručeno (dle § 336k odst. 1 o. s. ř.) před prohlášením konkursu, avšak konkurs na majetek povinného by byl prohlášen v průběhu lhůty k podání odvolání

proti němu (před jeho právní mocí), dopadly by na ně (z hlediska přerušení běhu lhůt) účinky přerušení řízení dle ustanovení § 14 odst. 1 písm. c/ ZKV. Tamtéž k řečenému doplnil, že v daném úseku vykonávacího řízení (by) totiž již nešlo o „nařízení výkonu rozhodnutí“, ani o fázi „provádění“ nařízeného výkonu rozhodnutí; jde o nabytí vlastnictví k draženým nemovitostem vydražitelem na straně jedné a tomu odpovídající ztrátu vlastnictví k týmž nemovitostem povinným na straně druhé a tato fáze řízení již není podřaditelná pojmu „řízení o výkon rozhodnutí“ ve smyslu § 14 odst. 1 písm. c/ ZKV. Usnesení o příklepu by tedy opět nenabylo právní moci.

Zbývá dodat, že exekuční soud se (bez zřetele k výše řečenému) dopustil pochybení i tím, že po vydání rozvrhového usnesení (1. července 2002) poukázal (22. července 2002) dovolateli (jako oprávněnému) částku 1,220.710,- Kč.

Plnění poskytnuté exekučním soudem věřiteli povinného (oprávněnému) po prohlášení konkursu na majetek povinného z majetku povinného náležejícího do jeho konkursní podstaty (§ 6 ZKV), byť na základě pravomocného rozvrhového usnesení vydaného exekučním soudem, odporuje účinkům prohlášení konkursu a věřitel povinného (oprávněný) není oprávněn si je ponechat; v režimu ustanovení § 451 a násl. obč. zák. je oprávněný povinen plnění odporující účinkům konkursu prohlášeného na majetek povinného vrátit tomu, na jehož úkor se takto bezdůvodně obohatil. Srov. mutatis mutandis např. též body XXVI. a XXVII. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. června 1998, Cpjn 19/98, uveřejněném pod číslem 52/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. června 2002, sp. zn. 29 Odo 364/2001, uveřejněný pod číslem 42/2003 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek a na něj navazující rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2003, sp. zn. 29 Odo 289/2001, uveřejněný pod číslem 23/2004 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2008, sp. zn. 29 Odo 343/2006, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 2008, pod číslem 100 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. května 2010, sp. zn. 29 Cdo 936/2009, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 12, ročník 2010, pod číslem 183. Toto pochybení exekučního soudu se ostatně podává i z R 86/2005.

V rozsudku ze dne 31. srpna 2011, sp. zn. 29 Cdo 3213/2009, uveřejněném pod číslem 26/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (jenž se opět týkal téhož případu, konkrétně nároku na náhradu škody vůči státu uplatňovaného správkyní konkursní podstaty úpadce M. M. způsobené nesprávným postupem exekučního soudu ve výše rozebraném vykonávacím řízení), Nejvyšší soud doplnil, že okolnost, že exekuční soud o prohlášení konkursu nevěděl, nemá žádného vlivu na závěr, že pokračováním v provádění výkonu rozhodnutí (exekuce) postihujícího majetek patřící do konkursní podstaty povinného (úpadce), postupoval v rozporu se zákazem formulovaným v § 14 odst. 1 písm. e/ ZKV.

Jestliže ovšem předmětné nemovitosti zůstaly (v důsledku prohlášeného konkursu) v majetku povinného M. M. a jeho manželky a P. A. jejich vlastnictví platně nenabyl vydražením (jak se jednoznačně podává z R 54/2007), pak správkyně konkursní podstaty úpadce M. M. není oprávněna činit si jakékoli nároky k částce, kterou exekuční soud poté, co P. A. zaplatil na nejvyšší podání 4.470.000,- Kč, vyplatil v rámci nezákonného pokračování v provádění výkonu rozhodnutí dovolateli (coby oprávněnému).

Stát (exekuční soud) měl vzhledem k účinkům prohlášení konkursu na majetek povinného M. M. povinnost vrátit částku uhrazenou na nejvyšší podání zpět P. A. a současně právo žádat oprávněného (dovolatele) o vrácení částky, kterou mu neprávem poukázal 22. července 2002.

Správkyně konkursní podstaty úpadce M. M. měla v nastalé situaci právo sepsat sporné nemovitosti do konkursní podstaty (což i učinila) a v ní je zpeněžit. Právo domáhat se po oprávněném částky jemu vyplacené jí nenáleželo.

Na řečeném (jak správně rozpoznal soud prvního stupně) nemůže ničeho změnit skutečnost, že konkursní podstata přišla o možnost zpeněžit předmětné nemovitosti v době, kdy trvaly účinky pravomocného rozsudku, jímž Vrchní soud v Praze (jako soud odvolací) původně vyhověl vylučovací žalobě P. A. (a změnil zamítavý rozsudek soudu prvního stupně ze dne 29. května 2003).

Jak přiléhavě namítá dovolatel a jak poznamenal Nejvyšší soud v usnesení ze dne 28. ledna 2010, sp. zn. 29 Cdo 396/2008, jímž odmítl dovolání P. A. proti výše označenému rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. května 2007, v souladu se závěry plynoucími z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. října 2006, sp. zn. 22 Cdo 778/2005, uveřejněného pod číslem 55/2007 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, vlastnické právo nabyvatele předmětných nemovitostí nemůže být ohroženo jen proto, že pravomocný rozsudek Vrchního soudu v Praze z 8. ledna 2004 byl posléze zrušen dovolacím soudem a sepis předmětných nemovitostí do konkursní podstaty k tíži takového nabyvatele je již vyloučen. Správkyně konkursní podstaty úpadce M. M. však může za nemovitosti, jež takto ušly z majetku konkursní podstaty, požadovat po P. A. relutární náhradu.

Lze tedy shrnout, že nestal-li se dražitel, který při výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí povinného zaplatil nejvyšší podání, vlastníkem dražených nemovitostí vzhledem k prohlášení konkursu na majetek povinného, nemůže se správce konkursní podstaty povinného vůči oprávněnému úspěšně domoci zaplacení toho, co z částky získané úhradou nejvyššího podání poukázal soud výkonu rozhodnutí oprávněnému po prohlášení konkursu na majetek povinného; skutečnost, že dražené nemovitosti byly zpeněženy mimo konkursní podstatu povinného v době, kdy trvaly účinky rozhodnutí, jímž soud vyhověl vylučovací žalobě dražitele, nemá na tento závěr žádný vliv.

Zbývá dodat, že týž závěr plyne i z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. února 2012, sp. zn. 28 Cdo 120/2012 (vydaného opět ve vazbě na stejnou exekuční a konkursní věc v řízení, v němž se správce konkursní podstaty úpadce M. M. domáhala vůči státu náhrady škody způsobené úpadcově konkursní podstatě výše označeným rozsudkem 8. ledna 2004 (v jehož důsledku mohl P. A. nemovitosti prodat). Tam Nejvyšší soud ozřejmil, že škoda na majetku konkursní podstaty vznikne popsáním mechanismem pouze tehdy, jestliže řádně uplatněná pohledávka správce konkursní podstaty vůči převodci na peněžní náhradu za věc vyvedenou z majetku konkursní podstaty nebude moci být uspokojena (stane se fakticky nevyimadatelnou).

Ve světle výše formulovaných závěrů právní posouzení věci odvolacím soudem neobstojí a dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. tak byl uplatněn právem.

Nejvyšší soud tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil v měnicím výroku o věci samé a v závislém výroku o nákladech řízení; povahu závislého výroku mají i body IV. a V. rozsudku soudu prvního stupně ze dne 26. ledna 2010, proto Nejvyšší soud zrušil i je věc potud vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)